

Maria Pawłowska
Biblioteka Instytutu Fizyki
Uniwersytet Jagielloński
mary.pawłowska@uj.edu.pl

Piąte Międzynarodowe Warsztaty Naukowe „Współczesne problemy bibliotek w społeczeństwie informacyjnym”. **Lwów, 11–12 września 2013 – sprawozdanie z konferencji**

Słowa kluczowe: *Ukraina, Lwów, Biblioteka Naukowo-Techniczna Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”, biblioteki naukowe, społeczeństwo informacyjne, konferencje biblioteczne*

W dniach 11–12 września 2013 r. we Lwowie spotkali się bibliotekarze biorący udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Naukowo-Techniczną Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”. Współorganizatorami konferencji były biblioteki Politechniki Krakowskiej i Politechniki Łódzkiej. Obrady rozpoczął prorektor ds. nauki i edukacji Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”, Anatol Zagorodnij, kontynuował prorektor ds. nauki, Zorian Pich, słowo wstępne wygłosił dyrektor Biblioteki Naukowo-Technicznej, Oleksandr Szyszka. Uczestników konferencji przywitał również dyrektor Biblioteki Politechniki Krakowskiej, Marek Górski.

Pierwszą sesję otworzył referat pt. „Czy nowa struktura zwiększy popularność biblioteki?”, wygłoszony przez dyrektora Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Błażeja Fereta. W swoim wystąpieniu prelegent przedstawił zupełnie nową strukturę organizacyjną Biblioteki PŁ i nakreślił plany jej funkcjonowania w nowych warunkach. Zmiany wprowadzone zostaną w roku akademickim 2013/2014 i najbliższy czas pokaże, czy pracownicy biblioteki odnajdą się w nowej rzeczywistości i czy nowa organizacja zwiększy zainteresowanie czytelników zbiorami biblioteki. Kolejny referat przedstawiła Olena Woskoboijnikowa-Guziewa z Narodowej Biblioteki Ukrainy im. W. Wiernadskiego w Kijowie. Dotyczył on światowych trendów w projektowaniu i funkcjonowaniu systemów biblioteczno-informacyjnych w wieku XXI. Autorka skupiła się na doświadczeniach wybranych bibliotek narodowych z Europy, Ameryki (Stany Zjednoczone, Kanada) i Australii, omówiła strategię rozwoju systemów informacyjnych w bibliotekach rosyjskich. Podkreśliła znaczącą rolę bibliotek narodowych w tworzeniu kolekcji narodowych na nośnikach elektronicznych.

Wystąpienie Anny Grzelak-Rozenberg zatytułowane: *Szkoła wyższa i jej biblioteka – wzajemne relacje, potrzeby i związki na przykładzie Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie* obejmowało prezentację uczelni, a także charakterystykę działalności biblioteczno-informacyjnej, dydaktycznej i naukowej w nowo utworzonej Bibliotece Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. Referat, który wygłosiła Ludmyła Biła z Państwowej Naukowej Biblioteki Pedagogicznej im. W. Suchomlińskiego w Kijowie, dotyczył stanu obecnego i perspektyw rozwojowych zasobów informacyjnych bibliotek uczelni pedagogicznych i inżyniersko-pedagogicznych Ukrainy.

Na koniec tej części obrad wystąpiły Iwona Sójkowska i Bożena Grocholska, przedstawicielki redakcji EBIB-u, a ich prezentacja rozpoczęła się następująco: *Warto zauważyć, że bibliotekarze to ambitni, zdolni i kompetentni ludzie, których misją jest służenie rozwojowi nauki, kultury i edukacji. [...] Aktywność bibliotekarzy i chęć permanentnego kształcenia stały się przyczynkiem do budowy portalu Elektroniczna Biblioteka EBIB, integrującego środowisko zawodowe*¹. Autorki przedstawiły historię portalu i zasady publikowania artykułów w „Biuletynie EBIB”, zaprezentowały również inne działania realizowane przez zespół redakcyjny (m.in.: codziennie aktualizowane wiadomości dedykowane środowisku bibliotekarskiemu, bazę adresową polskich bibliotek w kraju i za granicą, informacje o konferencjach i szkoleniach dla bibliotekarzy, informacje o grantach). Szczególnie ciekawie zapowiada się uruchomienie Otwartej Platformy Edukacyjnej, na której początkowo umieszczone zostaną trzy kursy – wyszukiwanie informacji w otwartym Internecie, wyszukiwanie informacji w głębokich zasobach Internetu oraz redakcja publikacji elektronicznych. Czternaście lat działania dowodzi, że Elektroniczna Biblioteka EBIB to nowoczesny portal, służący komunikacji międzybibliotecznej, to portal doceniany przez bibliotekarzy, dla których stał się miejscem wymiany poglądów i przewodnikiem po internetowych zasobach przydatnych w ich codziennej pracy. Tę część obrad prowadzili: Oleksandr Szyszka, dyrektor Biblioteki UN „Lwowska Politechnika”, i Marek Górski, dyrektor Biblioteki Politechniki Krakowskiej.

Przerwę obiadową uczestnicy konferencji spędzili w przepięknym wnętrzu restauracji „Sala balowa”, degustując ukraińskie dania i prowadząc rozmowy kularowe.

Fot. 1. Gmach główny Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”. Fot. J. Wichman.

¹ Sójkowska I., Grochowska B. Elektroniczna Biblioteka EBIB – informacyjno-publikacyjny i edukacyjny portal bibliotekarzy. W: N.E. (red.) *Sučasni problemi diál'nosti biblioteki v umovah informacij-nogo suspil'stva. Materiali p'atoj miżnarodnoj naukowo-praktičnoj konferencij. L'viv 11–12 veresná 2013 r.* L'viv 2013, s. 64–74.

Zanim rozpoczęły się popołudniowe wystąpienia uczestników konferencji, wszyscy chętni mogli zwiedzić gmach główny Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”. Tę wspaniałą budowlę zaprojektował w 1887 r. najwybitniejszy lwowski architekt prof. Julian Zacharewicz. Trzy figury umieszczone na attyce budowli prezentują „Inżyniera”, „Architekta” i „Mechanika”, poniżej znajduje się napis *Litteris et Artibus* (naukom i sztukom).

Fot. 2. Reprezentacyjne klatki schodowe w głównym gmachu Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”. Fot. J. Wichman.

Warte obejrzenia były reprezentacyjne klatki schodowe wewnątrz budynku, najstarsze pomieszczenia biblioteki, a przede wszystkim wspaniała aula, do której Franciszek Józef I zamówił w pracowni Jana Matejki 11 obrazów – alegorii ilustrujących rozwój ludzkości.

Fot. 3. Jeden z 11 alegorycznych obrazów w auli gmachu Politechniki Lwowskiej: „Wynalazek transportu kolejowego”. Fot. U. Keleman.

Dalsze obrady prowadzone były w czterech sekcjach tematycznych. W **sekcji pierwszej** problematyka referatów dotyczyła systemów informacyjnych i technologii bibliotecznych. Ten panel tematyczny otworzyło wystąpienie Marka Górskiego: *Status – komputerowy system statystyki bibliotecznej*. Kolejny referat wygłosił Sergij Nazarovetc (*Роль бібліотек у Data Curation / Rola bibliotek w Data Curation*), natomiast Mariusz Polarczyk i Zofia Kasprzak z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu zaprezentowali bibliograficzno-abstraktową bazę AGRO. Interesujące wystąpienia przygotowali młodzi pracownicy Biblioteki UN „Lwowska Politechnika”: Pawło Sochan (*Діяльність українських бібліотек у середовищі WWW / Działalność bibliotek ukraińskich w środowisku WWW*) i Sergij Paluch (*Використання Help Desk системою у роботі бібліотек / Wykorzystanie systemu Help Desk w pracy bibliotek*). Na koniec Iryna Nesmiejjanowa, przedstawicielka ABE/IPS na Ukrainie, zaprezentowała ofertę obejmującą zasoby elektroniczne z nauk technicznych, ścisłych i przyrodniczych.

Pracą **drugiej sekcji** kierowały moderatorki: Lubow Loda z Lwowskiej Biblioteki Narodowej im. W. Stefanyka i Oleksandra Orobczuk z Biblioteki UN „Lwowska Politechnika”. Ta część obrad dotyczyła badania księgozbiorów i kolekcji książkowych. Obejmowała również prezentację niektórych wystaw wirtualnych przygotowanych przez pracowników Biblioteki Naukowo-Technicznej Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”².

Autorka jednej z tych prezentacji, Oksana Gromowa, przedstawiła księgozbiór barona Romana Gostkowskiego (1837–1912), profesora i rektora Politechniki Lwowskiej, organizatora Stowarzyszenia Technicznego we Lwowie. Jego prywatna kolekcja licząca 1340 woluminów i przepiękna szafa, w której przechowywał księgozbiór, trafiły do Biblioteki Politechniki Lwowskiej w roku 1913. Kolekcja obejmowała publikacje z matematyki, mechaniki, fizyki i astronomii, teorii ruchu kolejowego i awiacji, były to zarówno prace autorskie profesora, jak i liczne publikacje zagraniczne z interesującymi dedykacjami odautorskimi i marginaliami poczynionymi ręką barona Gostkowskiego.

Kolejna prezentacja dotyczyła osiągnięć naukowego innego profesora Politechniki Lwowskiej, Jana Sasa-Zubrzyckiego (1860–1935), architekta, teoretyka architektury i konserwatora sztuki. Jego prace: *Filozofia architektury, jej teoria i estetyka* (1894), *Utwór kształtu* (1907–1916) czy *Skarb architektury w Polsce* (1916–1917) są doskonale znane architektom z całego świata. Znane są również rozliczne budowle, zarówno sakralne, jak i publiczne, które zaprojektował J. Sas-Zubrzycki; fotografie niektórych z nich znalazły się w prezentacji Marii Kartaszowej.

W roku 2012 obchodzono 160. rocznicę urodzin innego uczonego związanego z Politechniką Lwowską, Brunona Abdanka-Abakanowicza (1852–1900) – matematyka i elektronika. Ten słynny wynalazca opatentował integraf – przyrząd służący do obliczania metodą graficzną wartości liczbowej całek, a także parabolograf i spirograf,

² Wystawy można oglądać w Internecie pod adresem: <http://library.lp.edu.ua/virtualni-vystavky>.

jak również specjalny dzwonek wykorzystywany na liniach kolejowych oraz lampę elektryczną własnego pomysłu. W prezentacji pokazano nie tylko najważniejsze osiągnięcia naukowe i inżynierskie, ale również pełną bibliografię prac uczonego i literaturę (również zasoby internetowe) dotyczącą B. Abdanka-Abakanowicza. Warto zauważyć, że Abakanowicz przyjaźnił się z Henrykiem Sienkiewiczem, Aleksandrem Gierymskim i Zygmuntem Wróblewskim, krakowskim uczonym, który wraz z Karolem Olszewskim skroplił stałe składniki powietrza w roku 1883. Autorem prezentacji był Antoni Rzeuski z Biblioteki UN „Lwowska Politechnika”. Tę sesję zakończyły wystąpienia dotyczące historii „Lwowskiej Politechniki”. Jeden z referatów (Nadija Kozel: *З історії Львівської політехніки: діяльність фотографічного осередку / Z historii Politechniki Lwowskiej: działalność ośrodka fotograficznego*) dotyczył nauczania teorii fotografii na Politechnice Lwowskiej w okresie międzywojennym. Zaprezentowano podręczniki, z których korzystali studenci, przybliżono sylwetkę, osiągnięcia naukowe i dydaktyczne kierownika Zakładu Fotografii Politechniki Lwowskiej – Witolda Romera (1900–1967). Uczony ten specjalizował się w tworzeniu zdjęć artystycznych, był pomysłodawcą akcji publikacji pocztówek fotograficznych wykonywanych przez najlepszych mistrzów fotografii, twórcą i działaczem Lwowskiego Towarzystwa Fotograficznego, założycielem pierwszego we Lwowie klubu filmowego.

Największa grupa uczestników Biblioforum we Lwowie wzięła udział w obradach połączonych sekcji trzeciej i czwartej, które dotyczyły wykorzystywania nowych technologii w działalności bibliograficzno-informacyjnej bibliotek, a także historii i teorii bibliotekarstwa. Moderatorem tej części konferencji była Ludmyła Najda z Biblioteki Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”. W jednym z referatów, zaprezentowanych w tej sesji, autorka pokazała, jaką rolę mogą spełniać wystawy wirtualne w prowadzeniu zdalnej obsługi użytkowników (Swietlana Roman’ska: *Віртуальна довідка – як одна з форм обслуговування віддалених користувачів / Wystawa wirtualna – jeden ze sposobów zdalnej obsługi użytkowników*). Maja Wojciechowska z Uniwersytetu Gdańskiego omówiła, na przykładzie systemu identyfikacji wizualnej, fizyczne artefakty kultury organizacyjnej, podkreślając ich rolę w kreowaniu tożsamości biblioteki. Kolejne referaty przygotowane przez pracowników Biblioteki UN „Lwowska Politechnika” dotyczyły nowych metod zaspokajania potrzeb użytkowników literatury naukowej (Natalia Krawczuk, Natalia Łys: *Нові форми задоволення запитів читачів у відділі обслуговування науковою літературою / Nowe metody zaspokajania potrzeb informacyjnych w oddziale obsługi użytkowników*) i monitorowania wykorzystania zasobów informacyjnych (Żanna Gołąbka: *Моніторинг використання інформаційних ресурсів – потреба часу / Monitorowanie wykorzystania zasobów informacyjnych – potrzeba chwili*). Tematyka referatów wygłoszonych w tej sesji odnosiła się również do zagadnień tworzenia bibliografii w skali mikro- (np. bibliografia prac Adolfa Becka) i w skali makro- (Metabibliografia Charkowszczyzny). Wśród referatów przewijały się zagadnienia związane z organizacją i zarządzaniem bibliotekami (Olga Bondarenko: *Деякі аспекти вдосконалення системи управління бібліотекою / Usprawnianie systemu zarządzania biblioteką*; Olena Lebediuk: *Організаційно-документаційне забезпечення діяльності бібліотеки ВНЗ / Usprawnienia organizacyjno-dokumentacyjne działalności biblioteki VNZ*). Ponieważ rok 2014 ogłoszono na Ukrainie Rokiem Tarasa Szewczenki,

Oksana Klimienio przybliżyła słuchaczom sylwetkę tego ukraińskiego poety narodowego (*Світова велич Т. Шевченка: матеріали до організації виставки (на прикладі НТШ-А)*). Obrady tej sekcji wzbudziły największe zainteresowanie, a przedstawione referaty wywołały ożywioną dyskusję.

Fot. 4. Restauracja „Arsenał”. Fot. J. Wichman.

W godzinach wieczornych uczestnicy konferencji spotkali się na uroczystej kolacji w restauracji „Arsenał”, gdzie przy dźwiękach muzyki lwowskiej, ukraińskiej i starych szlagierów prowadzono rozmowy i zawierano polsko-ukraińskie przyjaźnie.

Fot. 5. Sala obrad
Fot. J. Wichman.

Drugi dzień obrad to wystąpienia uczestników konferencji z Ukrainy, Polski i Czech. Jako pierwsza wystąpiła Rita Kindlerowa z Czeskiej Biblioteki Narodowej z referatem: *Бібліотечний та книжковий ринок Чехії (Rynek książki i biblioteki w Czechach)*, kolejną referentką była Alicja Portacha, która w prezentacji zatytułowanej *Budowanie wizerunku biblioteki w środowisku akademickim* pokazała, jakie prace promujące działalność biblioteki prowadzone są w Bibliotece Politechniki Warszawskiej. Marek Jakubiak, również z Politechniki Warszawskiej, przygotował wystąpienie, w którym bardzo szczegółowo omówił podstawowe akty prawne, na mocy których funkcjonuje biblioteka tej uczelni. Dyrektor Biblioteki Tarnopolskiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego, Galina Onyśko, wygłosiła referat *Роль е-бібліотеки у формуванні рейтингів вищого закладу освіти / Rola e-biblioteki w kreowaniu rankingów szkoły wyższej*, w którym pokazała czynniki wpływające na ocenę instytucji naukowej, w szczególności na rolę e-bibliotek w tworzeniu rankingów szkół wyższych. Justyna Stępień, reprezentująca polskie biblioteki szkół niepublicznych, przedstawiła istotę metody *just in time* (dokładnie na czas) i pokazała działania podejmowane w Bibliotece Uczelnianej Łazarskiego w Warszawie, aby biblioteka mogła się szczycić mianem biblioteki just in time. Obrady zakończyła Maryna Nazarowec z Biblioteki UN „Lwowska Politechnika”, a jej wystąpienie dotyczyło wykorzystywania serwisu społecznościowego Facebook jako nowego sposobu komunikowania się z użytkownikami biblioteki. Interesujące były wystąpienia bibliotekarzy pochodzących z Baku, Charkowa i Kijowa. Dotyczyły katalogów elektronicznych i elektronicznego opracowywania zbiorów, a także wykorzystania technologii Web w bibliotekach, zwłaszcza w procesie udostępniania zbiorów i obsługi czytelników.

Nie wszystkie referaty przesłane organizatorom konferencji wygłoszono podczas dwudniowych obrad. Czas nie pozwolił zaprezentować wielu ciekawych prac przygotowanych przez pracowników Biblioteki Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”, którzy jako gospodarze oddali palmę pierwszeństwa gościom z zagranicy i kolegom z innych bibliotek ukraińskich. Względy finansowe nie pozwoliły przybyć do Lwowa bibliotekarzom z Baku (Azerbejdżan), Smoleńska (Rosja), ale również z Ukrainy – z Charkowa, Kijowa, Iwano-Frankowska, Czerniowic i Chmielnickiego. Wszystkie referaty, również te, których nie udało się wysłuchać uczestnikom konferencji, ukazały się drukiem w publikacji: *Sučasni problemi diâl'nosti biblioteki v umovah informacijnogo suspill'stva*, L'viv 11–12 veresnâ 2013 r.³

³ Kunanec' N.E. (red.) *Sučasni problemi diâl'nosti biblioteki v umovah informacijnogo suspill'stva. Materiali p'atoï miżnarodnoï naukowo-praktičnoï konferencii. L'viv 11—12 veresnâ 2013 r.* L'viv: Vidavnic-tvo L'vivs'koï politehniky, 2013. ISBN 978-617-607-479-3.

Fot. 6. Najstarsze pomieszczenia biblioteki znajdujące się w gmachu głównym „Lwowskiej Politechniki”
Fot. J. Wichman.

Konferencje organizowane przez pracowników Biblioteki „Lwowska Politechnika” to interesujące wydarzenia, które już od pięciu lat gromadzą bibliotekarzy z Ukrainy, Rosji, Czech, Białorusi i oczywiście z Polski. Tegoroczne spotkanie we Lwowie było doskonale przygotowanym forum, na którym można było wysłuchać interesujących referatów, wziąć udział w dyskusjach prowadzonych zarówno podczas obrad, jak i w kularach, była to również okazja do nawiązania wielu interesujących kontaktów z bibliotekarzami reprezentującymi różne kraje i różne biblioteki. Niektórzy uczestnicy konferencji mieli okazję zobaczyć przepiękny Lwów, a dzięki zaangażowaniu dyrektora Biblioteki, pana Aleksandra Szyszki, zwiedzili również Cmentarz Łyczakowski. Otwartość, serdeczność, niezwykła gościnność organizatorów i ich osobiste zaangażowanie w uatrakcyjnienie uczestnikom konferencji pobytu we Lwowie to powody, dla których wielu z nas wróci tam za rok.

Pawłowska, M. Piąte Międzynarodowe Warsztaty Naukowe „Współczesne problemy bibliotek w społeczeństwie informacyjnym”. Lwów, 11–12 września 2013 – sprawozdanie z konferencji. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2013, nr 7 (143), *Biblioteki szkolne* [Dostęp 15.10.2013]. Dostępny w World Wide Web:

<http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/108>. ISSN 1507-7187.